

Anafilaksja - pierwszy w Polsce raport epidemiologiczny 2008-2015

2016-07-05

Szacuje się, że każdego roku w Polsce umiera ok. 100 osób z powodu wstrząsu anafilaktycznego, a problem anafilaksji dotyczy ponad 130 tysięcy osób. Według danych NFZ liczba pacjentów, którzy otrzymali świadczenia medyczne z powodu anafilaksji w ostatnich ośmiu latach, wzrosła sześciokrotnie. Pierwszy krok w oszacowaniu skali problemu anafilaksji w Polsce poczynili organizatorzy kampanii „Przygotuj się na wstrząs” oraz prof. Karina Jahnz-Różyk, która jest krajowym konsultantem w dziedzinie alergologii. Przygotowali wspólnie raport „Anafilaksja - problem zdrowotny i społeczny”, który porządkuje dostępne dane oraz wiedzę nt. anafilaksji i wstrząsu anafilaktycznego.

Anafilaksja stanowi najbardziej niebezpieczną postać chorób alergicznych, mogących mieć skutki śmiertelne. Jest to ciężka reakcja systemowa organizmu, która w ostatnich latach zdarza się coraz częściej i przybiera na sile. Co ważne, wstrząs anafilaktyczny może wystąpić zarówno u alergików, jak również u ludzi, którzy nie mieli wcześniej żadnych objawów alergicznych. Szacuje się, że na przestrzeni 10-15 lat częstość występowania anafilaksji wzrosła 5-7 krotnie. Wskaźniki dotyczące anafilaksji są nieprecyzyjne, zarówno w Polsce jak i na całym świecie. W tak zwanej publicznej statystyce anafilaksja nie jest właściwie rejestrowana - stąd istnieje znaczna obawa, że dane dotyczące wstrząsu anafilaktycznego są niedoszacowane - wyjaśnia prof. dr hab. n. m. Karina Jahnz-Różyk, Konsultant krajowy w dziedzinie alergologii, współautorka raportu „Anafilaksja - problem zdrowotny i społeczny”.

Eksperti na całym świecie wskazują również, że anafilaksja wciąż jest niewystarczająco dobrze rozpoznawana przez pogotowie ratunkowe, co oznacza, że w tych przypadkach wdrażane zostaje niewłaściwe leczenie - adrenalina jest więc podawana mniej niż połowie pacjentów, którzy powinni ją otrzymać. Niedoszacowane są również dane dotyczące ilości zgonów w wyniku alergii na jad owadów błonkoskrzydłych. Wynika to najczęściej z nieprawidłowego zgłaszania przyczyn reakcji śmiertelnych, a te występują u prawie 50% osób, u których nie udokumentowano wcześniejszej reakcji anafilaktycznej.

Szerokie podejście do tematu anafilaksji autorów raportu pozwala spojrzeć na problem z różnych perspektyw. Dowiadujemy się z niego czym jest anafilaksja, wstrząs anafilaktyczny, jak się objawia, co go może spowodować. W przypadku populacji osób dorosłych najczęstszymi czynnikami wywołującymi wstrząs anafilaktyczny to: leki, jad owadów błonkoskrzydłych, pokarmy i lateks. U dzieci kolejność jest inna - najczęściej czynnikami prowadzącymi do reakcji anafilaktycznej są: pokarmy, jad owadów, leki, a w sporadycznych przypadkach lateks.

W grupie osób dorosłych anafilaksja częściej występuje u kobiet niż u mężczyzn. Podkreślić natomiast należy, że w grupie mężczyzn w wieku od 13. do 56. roku życia ryzyko wystąpienia ciężkiego przypadku anafilaksji jest wyższe niż w grupie kobiet w tym samym wieku.

Autorzy raportu odpowiadają na pytania jak kształtowały się koszty związane z anafilaksją (w roku 2014 liczba absencji chorobowej z tytułu anafilaksji osób ubezpieczonych w ZUS wyniosła 18 063, natomiast liczba wydanych zaświadczeń lekarskich to 4 373).

Raport pokazuje również ilu specjalistów alergologów pracuje w poszczególnych województwach i ilu średnio pacjentów po przebytych wstrząsach jest pod opieką jednego lekarza.

Zamknięciem raportu są wytyczne towarzystw naukowych (min. PTA, EAACI) na temat diagnostyki i zaleceń postępowania z pacjentem dotkniętym anafilaksją. Przedstawione zostały również kluczowe wytyczne - WHO wskazuje adrenalinę jako podstawowy lek w terapii anafilaksji oraz podkreśla jak istotne jest szybkie podanie zastrzyku adrenaliny jako leku pierwszego wyboru.

Raport jest kolejnym działaniem mającym na celu podnoszenie wiedzy społecznej nt. anafilaksji oraz wstrząsu anafilaktycznego. Trwający od ponad 3 lat ogólnopolski program „Przygotuj się na wstrząs” edukuje pacjentów, ich rodziny, lekarzy, społeczeństwo jak zachować się w przypadku wystąpienia wstrząsu, jak prawidłowo udzielić pierwszej pomocy.

W ostatnich latach obserwujemy postęp w rozpoznawaniu anafilaksji. Pokazują to zawarte w raporcie dane dotyczące wzrostu liczby osób nią dotkniętych. Niezbędne są zatem zintegrowane działania nakierowane na podnoszenie wiedzy społecznej, a także poprawiające rozwiązania systemowe. Wzmocnienie rozpoznawalności anafilaksji wśród pacjentów pomoże nam lepiej ich leczyć, a w skrajnych przypadkach może nawet uchronić ich przed śmiercią spowodowaną wstrząsem – dodaje prof. Karina Jahnz-Różyk.

„Przygotuj się na wstrząs” to ogólnopolski program edukacyjno-informacyjny działający pod patronatem Polskiego Towarzystwa Alergologicznego. Działa od 2013 roku i regularnie poszerza swój zasięg. Jej celem jest edukacja społeczeństwa, pacjentów i ich rodzin oraz osób z grup ryzyka na temat przyczyn i konsekwencji anafilaksji oraz zasad postępowania w sytuacji wystąpienia wstrząsu anafilaktycznego. Do tej pory przeszkolonych z zakresu pierwszej pomocy zostało około 6 000 pracowników komunikacji miejskich, około 5 000 lekarzy oraz odbyły się ponad 23 szkolenia dla mieszkańców największych miast w Polsce.

[**RAPORT \[pdf\]**](#)